

ՄՈՒԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ - ՍԵՒՐ (ԲԱՐԻՋ)

Ս. ՍԱՀԱԿԻ ՏՕՆԸ. - Գեղեցիկ սովորութեան մը համաձայն խանդավառ միջոցներով մը կը ստեղծուի Ս. Սահակ պարթեւ հայրապետի յիշատակին առթիւ. Սեւրի Մուրատեան վարժարանի մէջ, նոյն նշանաւոր հայրապետին անուանակիր Վ. Ժ. Ս. Տեոուէ Հ. Սահակ վարդապետի տօնին օրը: Փետրուար 12-ի կիրակին, կէսօրէն վերջ, մեր ընտիր բարեկամներու բազմութեամբ և աշակերտաց ծնողաց ներկայութեամբ, Վ. Ժ. Ս. Պէշխեթաշեան սրահը լեցում էր արդէն: Հանդէսին սկիզբ տուաւ աշակերտաց խումբը դպրոցական քայլերգով, որուն յաջորդեցին մաղթանքներ նախ բարձրագոյն դասարանի աշակերտներէն, արտասանութիւններ, յետոյ նորէն մաղթանքներ զանազան լեզուներով: Միջանկեալ՝ ջութակահար Պրն. Վահէ ձինկէօգեան, նախկին սան և այժմ ուսանող երաժշտութեան Բարիգի «Ecole Normale de Musique»-ի մէջ, ընկերակցութեամբ զանազան նուագեց ջութակով Massenet-ի «Les Méditations de Thaïs» և «Allegro di Veracini», ի յայտ բերելով ճկուն, զգայուն և նուրբ ձիւղ, և մեծ յառաջդիմութիւն մը իր ճպտոտ արուեստին մէջ:

Ապա Գ. Գասարանի աշակերտները ներկայացուցին «Գեղումի վաճառական»ը. գլխաւոր դերասաններն էին Յակոբ Յովակիմեան, Նորբեր Գնդունի, Գառնիկ Խաչատուրեան, որոնք առաջին անգամ բեմ ելլելով հանդերձ յաջողութեամբ ներկայացուցին ծիծաղաշարժ պատկերը:

Յաջորդեցին ապա ուղերձներ, մաղթանքներ և արտասանութիւններ՝ այս անգամ փոքրերու կողմէն, որոնք դաս առ դաս կը նուիրէին իրենց սիրելի Տեոուէ Հօր իրենց գրական աշխատութիւնները՝ մօքի և գրչի սիրուն ցոյցերով: Բազմալեզու արտասանութիւններուն մէջ յաջող դեր կատարեցին Պ. Քիւթիկեան, Պ. Թորիկեան Բ. Վուչինոյ և Նորբեր Գնդունի: Յետոյ Տիկ. Կ. Յովսէփեան Թէհրանէն՝ խանդավառութեամբ օրուան հանդէսէն՝ մաղթողական խօսքեր ըրաւ Հ. Սահակ վարդապետին, բոլոր մայրերու և մանաւանդ պարսկահայ մայրերու կողմէն, որոնց զաւակները կ'ուսանին վարժարանիս մէջ: Շեշտեց թէ որքան հարկաւոր է դպրոցը, մասնաւորապէս Միթարեան վարժարանները, տալու համար հայ պատանեկութեան տոհմային և առողջ դաստիարակութիւն մը, ու վերջացուց ուղերձով բոլոր հայ կանանց՝ ձեռքի տալու և օգնելու Մուրատեան վարժարանի ծաղկումին ու

բարգաւաճման: Ապա վարի կարգի աշակերտներու խումբ մը խաղացին «Si j'étais le Professeur» շատ գուարթ և շինիչ զաւեշտը: - Հուսկ բեմ բարձրացաւ Հ. Սահակ վրդ. Տէր-Մովսէսեան ուժեղ ծափերու մէջ և ներկայացուց Սուրբ Սահակ հայրապետի մեծ դէմքը իր կրօնական քաղաքական, ու գրական հսկայ գործունէութեան մէջ՝ հանելով օգտակար հետեւութիւններ գաղութահայ հասարակութեան համար:

* *

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ. - Միթարեան վարժարաններու մէջ պատմական դարձած աւանդութիւն մըն է այլեւս թատերական ներկայացումը Բարեկենդանի օրերուն: Սեւրի Մուրատեան վարժարանի ազնիւ բարեկամները, աշակերտաց ծնողները, և զաղութի ընտանիքներն ինչպէս ամէն տարի այս տարի ալ յատուկ համակրութեամբ, չէին ուզած աչքէ վրիպեցնել Փետրուար 19 թուականը: Կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Վ. Ժ. Ս. Պէշխեթաշեան թատերասրահը արդէն սկսեց իր լեցումը: Ընտրուած նիւթն էր «Ալիսիա»-ը, Շիլլերի «Աւագակներ»-ուն վերածում մը աշակերտական բեմերու վրայ, կատարուած Հ. Թադէոս Թումանյանէն: Խոր հոգեբանութիւն պահանջող խաղ մը՝ բաժնուած 6 արարի, յաջող արդիւնքով պսակուեցաւ:

Երանօթ ըլլալով յուզիչ ողբերգութիւնը՝ զանց կ'ընենք մանրամասնութիւնը տալու. կը բաւէ վերլուծել վշտահար հօր մը անէծքին դառնութիւնը և զղջացած զաւակի մը արցունքը մեռած հօր վշտահար դիակին վրայ՝ ներումի յոյսով:

Պէտք է ըսել որ աշակերտները, իրենց վրայ թափուած աշխատանքը լիովին արդարացուցին և կրնան Պէշխեթաշեաններու կամ Հէքիմեաններու՝ նախկին Միթարեան սաներու՝ արժանաւոր հետեւողներ յայտարարուիլ իրենց թատերասիրութեամբը ու նուիրումով: Սիրողի հանգամանք ունենալով հանդերձ անոնք յաջողութեամբ ներկայացուցին յանձնուած դերերը: Բաց ի Ոսթրալէն, որուն դերը վարժարանիս վաստակաւոր և արդիւնաւից հսկիչ Պր. Պայեան կատարեց իրապէս արուեստագէտի նրբութեամբ, աշակերտներէն գովեստի արժանի են Ստեփան Պօղոսեան՝ որ Էռնանի դժուար ու հոգեբանօրէն բարդ դերը յաջող կերպով արտայայտեց, Պերճ Հանջերեան՝ որ նմանապէս Ալֆոնսի դժուարին դերին մէջ բաւական յաջողութիւն ցոյց տուաւ նկատի առնելով իր տարիքին անչափահասութիւնը. Դաւիթ Խոջամիրեան՝ Օֆղանի յանդուգն ու բուռն նկարագիրը լաւ պահպա-

նեց բեմին վրայ: Շնորհաւորելի են, համեմատութեամբ միւսներուն, նաեւ վարուժան Պոզաճեան՝ վիկտորի դերին մէջ, ինչպէս և Գէորգ Այանեան՝ Ֆրանկլանտի դերին մէջ:

Այս ցնցող ու յուզիչ ողբերգութենէն վերջ ժողովուրդն սթափեցուցին և ծիծաղեցուցին երկու երգախառն զաւեշտներ, մին Ֆրանսերէն լեզուով «Le Flageolet magique» և երկրորդը իտալերէն «La scuola del solfeggio», որուն մանաւանդ զուարթ ու աշխոյժ շեշտը, շատ հաճելի անցաւ հանդիսականներուն և գեղեցիկ փակում մը տուաւ հանդէսին: Կարելի է ըսել որ այլեւս վարժարանիս աշակերտութիւնը, այսպիսի երգախառն ներկայացումներու մէջ շահած է համակրանք մը ժողովուրդին կողմէն, և շատեր կու գան միայն հիասթափութեամբ ունկնդրելու զանոնք, որոնց յաջողութեան մէջ յայտնի է թէ մեծ արժանիք ունի Վ. Ժ. Ս. երաժշտութեան Ուսուցիչ Պր. Գուրգէն Ալեմշահ: Հ. Մ. ձ.

ՄՈՒԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ - ՀԱԼԷՊ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ - ՏԱՐԵՄՈՒՄԻ ԱՌԻԻ. - Միթարեան Հայրերը ինչպէս այլուր իրենց դարաւոր ազգանուէր Հաստատութեանց մէջ՝ հոս Հալէպի իրենց նոր հիմնած վարժարանին մէջ ալ գեղեցիկ գաղափարով մեր գաղութի տղոց բարոյական և ուսումնական կրթութեան հետ անբաժան դրած են իրենց ծրարին մէջ թատերական բեմը. և հարկ է ըսենք որ այդ բարի սովորոյթը միայն մեր զաւակներուն համար չէ որ կրթական ազդակ մը կը դառնայ, այլ նաեւ բոլոր անոնց որ այլեւս հրապուրուած մեր սիրելի Հայրերուն անձնուէր գործունէութենէն և շինիչ վարմունքէն՝ հոն կը փութան և միշտ գոհունակութեամբ կը վերադառնան այդ յարկէն:

Տարւոյս մէջ կրկին վայելքն ունեցանք հոն՝ բեմական ներկայացումներու. առաջինը 1939ի տարեմուտի առիթով կազմակերպուած, աւելի ընտանեկան և մտերմիկ ձեւով մը՝ Յունուար 8-ին, Լատիններու եկեղեցւոյն սրահին մէջ:

Ի սկզբան երգուեցան՝ Միթար Աբբասօր քայլերգը «Զարրիւ աշխարհ» և Հ. Պէրպէրեանի «Կաղանդի խաղերը»՝ աշակերտներու խմբբերգով. յետոյ Ժ. Աճէմեան, Գէորգ Շահինեան և Ալեքսան Ազադեան սաները ցուցադրեցին «Les deux bégues» զաւեշտը որ շատ զուարճացուց ներկայ հասարակութիւնը: Միջանկեալ Վ.

Սրուանձտեանցի «Մանուկ օրէս վարդ եմ սիրել» քառաձայն խմբերգէն վերջ՝ լսեցինք «Շաքարավաճառը» սիրուն տրամախօսութիւնը՝ որուն դերակատարներն էին Յարութիւն Օտապաշեան և Վահագն Սարգիսեան:

Յետոյ տեղի ունեցաւ «Ծննդեան ծառը և որբիկը» երգախառն կտորը գոր յաջողութեամբ ներկայացուցին՝ Պ. Պապիկեան, Զ. Ասուրեան, Ս. Ներսէսեան, Ե. Հալաճեան, Տ. Հերարդեան, Հ. Տասնապետեան, Վ. Պապօղլեան և Հ. Պէրպէրեան:

Գ. Մովսէսեանի «Լուցկեվաճառ» մեներգէն վերջ Ա. Քիւթիկեան և Կ. Գարայեան «Մտավաճառն և խոհարարը» զաւեշտական զուգերգը տուին, ապա Հ. Պէրպէրեանի «Գիւղացի գեղեցկուհին» և «Մեր տուները չեն մնան» քառաձայն խմբերգները և հուսկ «Le Docteur Mabouloff» զաւեշտը գոր մեծ յաջողութեամբ ձեւացուցին՝ Ա. Քիւթիկեան, Յ. Գասարեան, Վ. Կիւլէսեան և Թ. Ոսպիկեան:

Կ'աւարտենք Ա. մասի մեր համառօտ տեղեկատուութիւնը ջերմ խնդակցութեամբ վարժարանին վաստակաւոր Հայրերուն, երգահան Պրն. Հ. Պէրպէրեանի և ամբողջ դերասաններուն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ - ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ

Փետրուար 19ի կիրակին էր որ դարձեալ Լատիններու եկեղեցւոյ սրահին մէջ կէսօրէ վերջ թատերական ներկայացումներ տուաւ քաղաքիս Միթարեան վարժարանը՝ ճոխ յայտագրով մը:

Խուռն բազմութեան առջեւ նախ բեմադրուեցաւ Ֆրանսերէն լեզուով կատակերգութիւն մը «Le Docteur Oscar» մէկ արարով, անսայթաք առողջանութեամբ և յաջող խաղարկութեամբ զայն ներկայացուցին՝ Ա. Քիւթիկեան, Ռ. Միսիրեան, Յ. Գասարեան, Թ. Ոսպիկեան, Ա. Մալիքեան և Ժ. Անանեան:

Յաջորդեց «Գիւղական դպրոց մը» երգախառն պատկերը այնքան յաջող և սիրուն եղանակներով համեմուտ: Աշակերտներու դասը կը ներկայացնէին խումբ մը սաներ, իսկ վարժապետինը՝ Ա. Քիւթիկեան:

Կեդրոնական մեծ կտորը՝ «Թէոդոր Սալհուհի» ողբերգութիւնն էր, 4 արարով դրուագ մը մեր քրիստոնէութեան նախկին շրջանէն հեղինակութիւն Հ. Մինաս Նուրիխանի:

Նահատակ Թէոդորի դերը կատարեց Ժ. Աճէմեան շնորհալի և ազնուական խաղարկութեամբ, իսկ անոր հօր՝ Սուրէն իշխանինը՝ Կ. Գարայեան, վսեմ ու խրոխտ՝ ինչպէս կը պահանջուէր: Յա-

Նող էր դերը նաեւ Ա. Սիւքիթեանի և միւս
դերակատարներուն՝ Ն. Գանթարճեանի, Ա. Նա-
ճարեանի, Հ. Տէր Յարութիւնեանի, Յ. Չինչի-
նեանի, Ժ. Թապազեանի և Ժ. Տէմիրճեանի:

Ապա յաջորդեցին կատակերգական - երաժշ-
տական գուարթ կտորներ, ինչպէս «Հնակար-
կատները» որուն մէջ յաջորդութեամբ ստակուե-
ցան Յ. Օթրաքճեան և Ա. Ներսէսեան:

Սպանիական խաղերգ «Մարտիտի պողոտայէն»
«Երեք գողերը» պատկերը գուարճալի փակում
մը եղաւ թատերական կտորներուն. զայն յա-
ջորդութեամբ ներկայացուցին՝ Կ. Գարայեան,
Ռ. Միսիրեան և Յ. Պապիկեան գողերու դե-
րով, իսկ Յ. Օթրաքճեան, Ժ. Սապաղեան
և Ժ. Ոսպիկեան ոստիկաններ:

Անգամ մ'ալ ջերմին շնորհաւորութիւններ մեր
սիրելի Միսիրեան Հայրերուն, որոնք գիտեն
գուարճացնել ու կրթել միանգամայն, և այդ
բեմին պատրաստութեան մէջ դուրս ցայտեցնել
կու տան մեր տղոց մէջ այնքան գեղեցիկ յատ-
կութիւններ՝ մեծապէս կարեւոր անոնց վաղ-
ուան ընկերական կեանքի համար:

Մ. Հ.

ՄԻՒԹ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Թատերական-երաժշտական հանդէս. - փետր. 5ին
Lycée Français ընդարձակ սրահին մէջ աշակեր-
տաց ծնողներու և հրաւիրեալներու ներկայութեան
կատարուեցաւ չքեղ հանդէս մը, որ կը կապէր
Մեծին Միսիրեայ Արքայի Ծննդեան տարեգարձը
Վարդանանց գիւցաղնական յիշատակին, պարզելով
ընտիր և ներաճաշակ յայտագիր մը:

Վարդագոյնը կը բացուէր Եգիպտական քայլեր-
դով, և «Քնար Նուագախումբ»ի աղնուօրէն բերած
օժանդակութեամբը երգուեցան «Միւրուն պատ-
կեր»ը և «Միւրուն Մանիշակ»ը քանի մը դործիք-
ներով: Իսկ այլ և ալ լեզուներով աշակերտներու
կատարած արտասանութիւններէն արժանի են յատ-
կապէս յիշատակուելու Գամառ-Քարթիպայի «Հա-
յեր ինչ աններ»ը. Ա. Ահարոնեանի «Արտաւաղը
մեզի տուր»ը և Վարուժանի «Առկայծ ճրագ»ը:
Մանկապարտէզի փոքրիկներն ալ Օր. Շաքէ Ծե-
րօնեանի խնամքով անսայթաք և համարձակ ար-
տասանեցին արձակ և ոտանաւոր կտորներ, մեծ
հաճոյք պատճառելով թէ ծնողներուն և թէ հանդի-
սականներուն:

Երեցագոյն աշակերտներէն Պէզաղեան, Աշոտեան
և Զիւնկիրեան ներկայացուցին Ֆրանսերէն լե-

զուով Բոռնէյի «Սիւքիթեան» և Բ. տեսիլը Բ. Արա-
րին, յստակ և մաքուր շէշտով և իւրացնելով
խաղին ուղին:

Վարժարանին Ֆրանսերէնի Ուսուցիչը՝ Պրն.
Շարլ Հանանիս ողեւորեց իր ունկնդիրները Clovis
Huguesի «Le Drapeau» հայրենասիրական կտորին
արտասանութեամբը, և մինչ նա կը նկարագրէր
զինուորներու դունդի մը հետզհետէ տասանոր-
դուիլը թշնամի զնդակներէն և վերջին զինուորին
ձեռքը մնացած դրօշին անյայտանալը, հետուէն կը
լսուէր «Բամ փորոտան»ը որ երթալով կը զօրանար
մինչև յանկնկալս դետին ինկած հայ դրօշը օդ
ընկնելով խառնուեցաւ հանդիսականներուն
տենդալին ծափահարութեան՝ մարտահրաւէր նը-
ւագին ուժգին բոմբիւնը:

Քիչ վերջ սկսաւ Մանկապարտէզի «Գայլիկ»նե-
րու դրօշախաղը, իրենց պետին՝ փոքրիկ Յակո-
բեանի հրամանին և դաշնակին ընկերակցութեամբ.
հաճելի էին փոքրիկներուն ճկուն շարժումները. և
մինչ Յակոբեան արտասանութեամբ մը հայկական,
արարական և միսիրեան վարժարանին երեք
դրօշներու խմաւոր կը պարզէր, իր Գայլիկները
կենդանի պատկեր մը կը կազմէին պարզուած երեք
դրօշներու հովանիին ներքեւ:

Հանդէսին Բ. մասը կը բացուէր Միսիրեան
Նուագախումբի «Ինչո՞ւ ապշած ես լճակ» և
«Ննջիր մանկիկ» երգերով, նախ մանտրիներու
վրայ և ապա ձայնական դործիքներով ալ նուա-
ղուած:

Օրուան բանախօսն էր Վարժարանին անդլիե-
րէնի ուսուցիչ Պրն. Մատթէոս Փափաղեան, որ իր
բնատուր ճարտասանութեամբ ողեւորեց հանդիսա-
կանները, համառօտ բայց որոշ գիծերու մէջ նկա-
րագրելով Միսիրեան Միսիրեանութեան փրկաւէտ
դերը և անմահ Միսիրեանի ճանաչուած դէմքը,
ստիժ առնելով փետրուար 7ի իր ծննդեան տարե-
դարձի մերձաւոր զուգարկումը: Որքան ժողո-
վուրը նոյնքան ալ պերճախօս Ուսուցիչը չկարո-
ղացան յաղուել տալ իրենց փափաքին, ժամանակին
սղութեան պատճառով:

Ներկայացուեցաւ յետոյ «Les petits marau-
deurs», մէկ-արարով, գիւղական կատակերգու-
թիւնը: Ամբողջ խաղը՝ Ֆրանսերէն լեզուով, ար-
ժանացաւ հանդիսականներէ զնահատանքի և ծա-
փերու, ի դուրստ փոքր դերակատարներուն:

Այս անգամ ալ Վարժարանին ուսուցչուհի՝ Օր.
Թադուհի Մարաիրոսեանի խնամքով պատրաստ-
ուած էր փոքրիկներու պարը, որ միշտ ախորժեղի
է ժողովուրդին և մանաւանդ ծնողներուն:

Հանդէսը կը փակուէր զուգուով մը և հարկ
էր թողնուիլ կրած տղաւորութիւններուն վրայ
աւելցնել լուսադոյն աղղղութիւն մը. ահա ինչ
որ յաջողեցան ներկայացնելով «Առաջին անգամ
ի Միլան» խաղը. դուլիլ է յատկապէս Պետրոս
Զիւնկիրեան աշակերտը, որ դերասանի ամէն յատ-
կութիւնները մարմնացուցած էր. շնորհաւորելի է
նաեւ զինքը և ընկերները հրահանգող Պրն. Զարեհ
Պալեան՝ որ անձնութեամբ և համարեալութեամբ
առաջնորդած էր դերակատարները յաջո-
ղութեան դափնեպսակին:

Թղթակից

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐԶԱՐԱՆԳ	ՀՀ	P.
Տօնական ու քառերակն հանդէսներ Միսիրեան վարժարաններուն մէջ.		
Խմբ. - Մուրաթ-Ռաֆայէլեան - Վենետիկ .	59	
Հ. Մ. ձ. - Մուրաթեան վարժարան - Սեւր	62	
Յ. Փ. - Միսիրեան վարժարան - Հալէպ	63	
Թղթակից. - Միսիրեան վարժարան - Ա-		
ղէքսանդրիա	64	
Մասիս. - Է. Նորին Սրբութիւն Պրն. ԺԱ.		
Պապի հոգեհանգիստը Թաւրիզի մէջ	58	
		ECHOS ARMÉNIENS
		Fêtes et représentations théâtrales dans les Collèges des PP. Mekhitharistes
		Réd. — Au collège Moorat-Raphaël de Venise 59
		P. M. Dj. — Au collège Moorat de Sèvres 62
		J. P. — Au collège Mékhithariste d'Alep 63
		Correspondent. — Au collège Mékhithariste d'Alexandrie 64
		Masis. — † Messe de Requiem pour S. S. Pie XI à Tauris (Iran) 53

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

Գոյամարտ օրացոյց. հր. Հ. Յ. Դ. Պատանեկան միութեան. Ժ տարի. տպ.
Յ. Յ. Ճարեան, Փարիզ, Կ. 5, 50 Փր.

Ա. վոլմար. - Պուրկտորֆի երեցատան յաղթանակը. թրգ. Հէտվիկ Պիււ.
տպ. «Արարա», Հալէպ, 1938 էջ 304, Կ. 40 Սէնթ

Մատենաշար «Արաբ» քերթի, Տպ. Ա. Ստեփանեան Աղեքսանդրիա
Արտաւագդ Արքեպս. Սիւրմէեան. - Յովհաննէս Կոլոտ Բաղիշեցի և Բարդէն
աթոռակից Կիլիկեցի. տպ. Անթիլիաս, 1938, էջ 104, Կ. 5 Փր.

Հայկ. Բարեգործ. Ընդհ. Միութեան Ընդհ. Տեղեկագիր և Հաշուեկշիռ 32դ
տարեշրջանի, 1937.

Վ. Նաւասարդեան. - Ալիարհի նոր բաժանումը (Միւնիխի տոթով) չորս քարտէսներով. տպ.
«Յուսարեք», Գահրէ, 1939, էջ 323, Կ. տու. 1

Շահան. - Աղեքսանդրապոլի դաշնագրէն՝ 1930ի Կովկասեան ապստամբութիւնները (վերջնա-
հատումներ). հատ. Ա. Աղեքսանդրապոլի դաշնագրէն փետր. 18ի ապստամբութիւնը. տպ.
Ա. Արապեան - Մայրսէյլ, 1934, էջ 260, Կ. Փր. 20

— հատ. Բ. փետրուար 18ի ապստամբութենէն Պրոմէթէի հրապարակումը. 1935, էջ 299,
Կ. Փր. 20

Ֆերապ. - Տուպտանքներ (քերթումներ). տպ. Սիւրմ. Ա. Քիթապեան. Մարսէյլ, 1938,
էջ 30, Կ. Փր. 4

Խ. Ամիրեան (խմբ.). - Ովասիս. տարեգիրք զեղարուեստի և գիտութեան. տպ. Կիւթէմպէրի.
Կ. Ն. Մադաճեան, Կ. Պոլիս, 1939, էջ 192, Կ. տու. 1

Սիմոն Գարաբաճեան. - Գրգանի տարեցոյց, 1939, Ի տարի. տպ. Տէր-Յակոբեան, Փարիզ,
1939, էջ 128, Կ. Փր. 5

Ներսէս - Յովսէփ Վ. Փափաղեան. - Վսեմ հիմնադիր մը. Ս. Իգնատիոս տը Լոյուս. տպ.
Յ. Մ. Սէթեան, Կ. Պոլիս, 1934, էջ 32,

— Հրաչապօրներու իշխան յիտալիա՝ Ս. Փրանկիսկոս Պաւլայեցի. տպ. Յ. Մ. Սէթեան,
Կ. Պոլիս, 1935, էջ 48

— Գերմարգկային վսեմութիւնը մարգկային կեանքի մը մէջ. Ս. Յովսէփ Կոպերկինեան. տպ.
Յ. Ճարեան, Կ. Պոլիս, 1939

Կրօն Մ. Չաղըրեան. - Լքուած ընտանիքը. էջ մը պոլսահայ կեանքէ 1887-1913. տպ. Նիւ Եօրք,
1938, էջ 40

Եր. Մարլեան (հր.). - Գոնձաբան Հայկական երգերու, Ա. Բ. Գ. դիւք, մեծագիր, էջ 376.
Ն. Մարլեան (հր.). - Գոնձաբան Հայկական երգերու, Ա. Բ. Գ. դիւք, մեծագիր, էջ 376.
Ն. Մարլեան (հր.). - Գոնձաբան Հայկական երգերու, Ա. Բ. Գ. դիւք, մեծագիր, էջ 376.

Սկաւտը, բացառիկ «Ամսօրեայ չրջարեակն» (հր. Հ. Բ. Մ. Ի. երուսաղէմի մասնաճիւղին)
երուսաղէմ, 1938.

Հ. Մկրտիչ Պոտուրեան. - Հայ Հանրագիտակ. Հայաստանի քաղաքները, գիւղերը, լեռները,
վանքերը և պատմական վայրերը, հին ու նոր հայ գաղութներ, Հայ հին ու նոր գէմբեր
(թագաւորներ և իշխանաւորներ, կաթողիկոսներ եւնեն) Հայութեան հետ կապ ունեցող
հին ու նոր օտարականներ, Հայ պարբերական մամուլը եւն: Գիւրք Բ. Թ. 2, 1938, Պուրէշ,
(էջ 233-400), գինն է՝ 120 լէշ, 1,25 տուար, 25 Փր., 4 չիլին, 90 լիւա, 100 դրուշ, 100
արախմի:

Célébration solennelle du quinzisième centenaire de la traduction Arménienne de la Bible, au
grand Amphithéâtre de la Sorbonne, 29 Mars 1936. Librairie Ernest Leroux, Paris, 1938,
p. 80, prix 8 frs.

